

Interne notater

STATISTISK SENTRALBYRÅ

86/37

21. august 1986

STATISTISK SENTRALBYRÅ 1976-1986

AV

ARNE ØIEN OG MIKAEL SELSJORD

INNHold

	Side
1. Innledning	2
2. Statistikkproduksjonen	4
3. Analysevirksomheten	8
4. Produksjon, informasjonsvirksomhet og markedsføring	11
5. Produksjonsrutinene	13
6. Standardisering og metode	16
7. Organisasjon og personale	17
8. Opplæring og internasjonalt samarbeid	20
9. Sammenfatning	21

1) Trykt i festskrift til Norsk Statistisk Forenings 50-årsjubileum.

1. INNLEDNING

Statistisk Sentralbyrå feiret sitt 100-årsjubileum i 1976. Det ble da gitt ut et festskrift "Statistisk Sentralbyrå 100 år. 1876-1976".¹⁾ Skriftet gir en bred behandling av Byråets historie gjennom perioden. Formålet med denne artikkelen er å gi en tilsvarende beretning om virksomheten i det første 10-år av Byråets nye sekel.

Samfunnets behov for statistikk er forholdsvis stabilt over tiden. Derfor forandrer virksomheten innen et statistisk sentralbyrå seg ikke så raskt. En kan således ikke vente at en 10-årsberetning skal bli særlig dramatisk. Likevel hendte det en del i løpet av denne periode som satte sitt preg på utviklingen.

Viktige trekk i Byråets virksomhet henger sammen med den alminnelige samfunnsutvikling i perioden.

- En ny næring - petroleumsvirksomheten - har vokst fram. Statistikk og analyser for denne nye næringen er nå en viktig del av Byråets arbeidsprogram.
- I løpet av 1970-årene økte interessen for samfunnets forvaltning av naturressurser og naturmiljø. Byrået har derfor i 10-årsperioden tatt opp ressursregnskap og miljøanalyser som nye og viktige arbeidsområder.
- Departementene og styringsverket ellers baserer nå sitt arbeid på forskning og analyse i større grad enn tidligere. Anvendt samfunnsforskning hadde en betydelig vekst i Norge gjennom 70-årene. Forskningen i Byrået vokste også betydelig i denne tiden, bl.a. den sosiodemografiske forskning. I løpet av 10-året endret dessuten forskningen i Byrået i noen grad siktepunkt. I dag kan den klart karakteriseres som en forskning for samfunnsplanlegging.
- I de siste årene har EDB-teknologien utviklet seg sterkt. Samtidig har det i hele næringslivet vært knapphet på kvalifisert og

1) Samfunnsøkonomiske studier (SØS) nr.28.

erfarent EDB-personale. EDB-teknologien har nå åpnet helt nye muligheter for produksjon, distribusjon og bruk av statistikk. Mulighetene for avansert analyse er også dramatisk endret. Byrået har vært, og er, inne i en krevende omstillingsprosess for å få utnyttet de nye mulighetene. Betydelige fremskritt er gjort, men mangelen på erfarent og kvalifisert EDB-personale, delvis også utstyr, har skapt problemer.

- Gjennom 1960- og 70-årene vokste norsk offentlig administrasjon ganske sterkt. Veksten i Byråets personale var også stor da. Fra midten av 1960-tallet til slutten av 1970-årene ble Byråets faste funksjonærstab således nær fordoblet. Dette kunne skje fordi de politiske myndigheter følte behov for bedre statistikk og analyser, og fordi de økonomiske forhold lå til rette for en romslig budsjettpolitikk. Dessuten var rekrutteringsforholdene slik at det var god tilgang på dyktige folk med akademisk utdanning. Omslaget kom med nedgangstidene i slutten av 1970-årene. Budsjettpolitikken ble strammet til, slik at Byråets faste stab fra begynnelsen av 1980-årene ikke lenger økte. Dertil kom at rekrutteringsforholdene etter hvert ble forverret. Et slikt omslag måtte nødvendigvis få betydelige konsekvenser for alt utviklingsarbeid i Byrået.

Det bør også nevnes at det var lederskifte i Byrået midt i perioden. Byråets direktør gjennom vel 30 år, Petter Jakob Bjerve, trakk seg tilbake og overlot ledelsen til Arne Øien. Gjennom sin 110-årige historie har Byrået hatt i alt bare seks ledende direktører.

I de følgende avsnitt skal vi se nærmere på utviklingen i perioden. Hovedavsnittene blir de to følgende avsnitt, hvor utviklingen i statistikkarbeidet og analysevirksomheten beskrives. I avsnitt 4 gis det bl.a. en oversikt over utviklingen i Byråets produksjon. Et viktig trekk i historien er også utviklingen av produksjonsrutinene som omtales i avsnitt 5. Deretter skal vi behandle et par viktige forutsetninger for statistisk arbeid, nemlig standardisering og metode. Organisasjonsutviklingen og ressurstilgangen blir omtalt i avsnitt 7, mens avsnitt 8 gir en kort omtale av opplæringsvirksomheten i Byrået. Endelig samles trådene i siste avsnitt til et kort sammendrag.

2. STATISTIKKPRODUKSJONEN

De største og mest ressurskrevende statistikkprosjekter som ble gjennomført i perioden, var de store 10-årslige tellingene: Landbruks-tellingen 1979 og Folke- og bolig tellingen 1980. Tabellen i avsnitt 7 viser hvordan staben både ved Fagavdelingen og Produksjonsavdelingen svulmet opp i perioden 1979 til 1983 med en topp i 1981.

Landbrukstelingen omfattet både jordbruk og skogbruk og ble gjennomført på tradisjonell måte med tellere. Tellingen ble avsluttet med siste publikasjon i 1984. Norsk landbruksstatistikk består tradisjonelt av 10-årslige tellinger og årsstatistikk som belyser utviklingen innen landbruket i de mellomliggende år. Den årlige statistikken har i stor utstrekning vært basert på utvalgstillinger. I siste del av perioden ble utvalgstillingene for en del avløst av data hentet fra Landbruksdepartementets datasystem for stønadsordningene i jordbruket.

Det er fattet beslutning om at ressursbruken på landbruksstatistikken skal reduseres noe, spesielt for de store tellingene. Arbeidet med et nytt samlet opplegg for landbruksstatistikken er nå i gang.

Folke- og bolig tellingen 1980 ble for første gang gjennomført som en postundersøkelse. Ellers ble flere opplysninger hentet fra registermateriale. Tellingen omfattet også en bred brukerservice som mange benyttet seg av. Parallelt med tellingen som på det nærmeste ble avsluttet i 1985, ble det utført en tilleggsundersøkelse som tok sikte på å få fram tall av samme slag som folketellingen ved å bruke administrative registre som datagrunnlag. Formålet med denne undersøkelsen var å finne ut om neste folketelling kunne legges opp som en ren registertelling. Konklusjonen ble negativ. Tellingsmetoden er nå under utredning. Det mest nærliggende alternativ synes å være et opplegg hvor en gjør kombinert bruk av utvalgsdata og registerdata. Et slikt opplegg ville spare betydelige ressurser.

Arbeidet med å utvikle regionalstatistikken var alt kommet langt i 1976. En tok her sikte på å forbedre og å utvide den geografiske oppsplittingen, samordne statistikken på tvers av emneområdene og å forbedre presentasjonsformene og formidlingen av statistikken til brukerne. I løpet av perioden ble det utarbeidet en fast oppdeling av de enkelte kommuner etter grunnkretser som er den mest detaljerte regionale oppsplitting. Grunnkretsinnndelingen åpner muligheter for å utarbeide statistikk for små områder. I tillegg til publikasjonene

Statistiske fylkeshefter og Nye distriktstall, ble det opprettet en dataservice for regionalplanlegging. Her kan brukerne bestille faste tabellpakker med de ferskeste distriktstall. Det arbeides nå med å videreutvikle opplegget, slik at man får en databaseløsning. Dette vil bli en tabelldatabase hvor brukerne vil få muligheter til selv å hente ut mer nyansert og omfattende tabellmateriale. Databasen vil også bli brukt til å produsere fylkesheftene og Nye distriktstall. Begrensede ressurser gjør at framdriften av prosjektet går langsommere enn ønskelig.

Ressurs- og miljøstatistikken er et nytt område som ble utviklet i 10-årsperioden etter initiativ fra de politiske myndigheter. Da Gruppe for ressurs- og miljøstatistikk ble opprettet i 1978, var arbeidet på det nye statistikkområde alt i gang. Det foregikk i nært samarbeid med Miljøverndepartementet og tok sikte på å skaffe datagrunnlag for ressursbudsjettering og for planlegging innen ressursforvaltning og for annen samfunnsplanlegging hvor det er ønskelig å ta hensyn til ressurs- og miljøaspekter. Målet var å utvikle et ressursregnskap som kunne brukes som datagrunnlag for ressurs- og miljøanalyser. Statistikkgrunnlaget kommer stort sett fra de tradisjonelle statistikkområder som landbruksstatistikk, fiskeristatistikk, industristatistikk mv., men det hentes også inn spesiell statistikk, bl.a. for å belyse forurensninger ved utslipp til vann og luft. Hovedresultatene offentliggjøres i publikasjonene Miljøstatistikk og Ressursregnskap.

Arbeidet med å utvikle statistikk over oljevirkosomheten i Nord-sjøen begynte tidlig, men møtte mange problemer. Først i 1978 ble det gitt ut en publikasjon som gav en samlet oversikt over oljevirkosomheten. Statistikken var imidlertid ufullstendig og svak, og ble derfor i begynnelsen av 1980-årene prioritert opp. Den årlige statistikk gir nå opplysninger om leting og funn av olje og gass, investeringer, produksjon, omsetning, sysselsetting og lønn, finansielle forhold og skatter og avgifter.

Oljekrisen i 1970-årene førte til økt interesse for energistatistikk. Opplysninger om produksjon og forbruk av energi var spredd over mange publikasjoner og vanskelig tilgjengelig. Fra 1977 gis det ut en årlig publikasjon med samlet oversikt over energistatistikken.

Varehandelsstatistikken var også et svakt utbygget område, hvor både myndighetene og bransjen ønsket forbedringer. Utbyggingsarbeidet som ble satt i gang i 1983, resulterte i en utvidet og forbedret

regnskapsstatistikk og utvidet korttidsstatistikk, bl.a. nye indekser for omsetning og priser i engroshandelen. Dessuten blir det fra 1986 gjennomført en ny avanse- og innkjøpsstatistikk.

På en rekke statistikkområder ble det med begrensede ressurser foretatt forbedringer og utvidelser som samlet betydde mye for utbyggingen av statistikkssystemet. Som et resultat av NOU 1979:31 Om utbygging av lønns- og inntektsstatistikken ble det satt i gang utviklingsarbeid som forbedret disse statistikkområdene. Lønnsstatistikken ble utvidet til å dekke flere bransjer, inntekts- og formuesundersøkelsene ble gjort årlige fra 1985, og publikasjoner om årsinntekt og inntektsutvikling ble utarbeidet. Fra slutten av 1970-årene ble det utarbeidet ny årlig statistikk for en rekke tjenesteytende næringer, bl.a. arkitekter og byggetekniske konsulenter, bilverksteder, vaskerier mv. Dette var statistikkområder som hadde spesiell interesse for utbygging av nasjonalregnskapet. Byggearealstatistikken ble forbedret ved at grunnmaterialet ble hentet fra et administrativt datasystem (GAB). Kommunalstatistikken ble fra 1980 utvidet med en utvalgsundersøkelse som gir raske foreløpige regnskapstall. I 1983 ble en kommunal-økonomisk database tatt i bruk, noe som forbedret brukerservicen. Det arbeides nå med planer for en kvartalsstatistikk over statens og kommunenes regnskaper. Intervjuorganisasjonen foretok flere store undersøkelser i perioden som kastet nytt lys over viktige samfunnsområder. Dette gjaldt bl.a. Fruktbarhetsundersøkelsen i 1977, Levekårsundersøkelsen 1983, Helseundersøkelsen i 1985, og en rekke andre undersøkelser som belyste befolkningens levekår i vid forstand.

Selv om utbyggingen av statistikkssystemet i 10-årsperioden gjorde betydelige framskritt på flere områder, var det andre felter hvor utviklingen var skuffende. Etter at merverdiavgiften var gjennomført i Norge, håpet Byrået at regnskapet for innbetaling av avgiften skulle gi datagrunnlag for en omsetningsstatistikk. Byrået arbeidet i flere år med planlegging av en slik statistikk, men prosjektet måtte oppgis i 1977 fordi registeret ikke var tilpasset de krav statistikken stilte.

Alt fra 1976 pågikk arbeidet med å planlegge ny sysselsettingsstatistikk basert på det Arbeidsgiver-/arbeidstakerregister som skulle opprettes i forbindelse med sykelønnsordningen. På grunn av svakheter i meldingsrutinene til registeret, har det ennå ikke lyktes å bygge opp en arbeidstakerstatistikk etter de linjer som var planlagt. Heller ikke arbeidskraftundersøkelsene (AKU) gir data av den kvalitet som

kunne være ønskelig. Visse metodeforbedringer vil bli gjennomført i 1986. For å oppnå tilfredsstillende resultater, planlegger Byrået nå å øke utvalget statistikken bygger på vesentlig. En slik utbygging vil imidlertid kreve ekstra ressurser. Innen retts- og politivesenet er det utviklet flere datasystemer som Byrået håpet ville gi grunnmaterialet for en ny kriminalstatistikk. Datakvaliteten i disse registrene fyller foreløpig ikke de krav statistikken stiller. I samarbeid med Justisdepartementet planlegges det nå en ny rettsstatistikk som en håper vil kunne gjennomføres.

Byrået har gjennom hele perioden arbeidet med å utvikle en løpende trygdestatistikk på grunnlag av Rikstrygdeverkets datasystem. Heller ikke dette arbeid har hittil latt seg gjennomføre så tilfredsstillende som ønsket på grunn av praktiske problemer med datatilgjengeligheten. Innen helsesektoren er det utviklet flere administrative datasystemer som Byrået håpet skulle gi datagrunnlag for en ny helsestatistikk. Dette gjelder bl.a. Det økonomisk-medisinske informasjonssystem (ØMI) og Helseinstitusjonsregisteret (HIR). Trass i at Byrået gjennom en årrekke har lagt ned betydelige ressurser i å utnytte disse registrene, har heller ikke disse datasystemene innfridd forventningene. Statistikken over sosialkontorenes virksomhet og klientell er også for svak, fordi det har vært problemer med å få inn data. I samarbeid med Sosialdepartementet arbeider nå Byrået med en samordnet utbyggingsplan for hele statistikkområdet. Om planen kan realiseres, vil avhenge av om Byrået får tilført de nødvendige ekstra ressurser.

Som det framgår av tabellen i avsnitt 7, var det en klar netto tilgang av arbeidskraft til Fagavdelingen i 10-årsperioden (når en ser bort fra det midlertidige personalet til tellingene). Det lyktes å få utført en god del utviklingsarbeid, også i 1980-årene, etter at stillingstallet hadde holdt opp å øke. Dette skyldtes bl.a. at Byrået var godt rustet med dyktige folk, at det var muligheter for besparelser og omdisponering og at flere utviklingsprosjekter fikk finansiell støtte utenfra. Rasjonaliseringen av produksjonsrutinene førte til at flere stillinger ved Produksjonsavdelingen kunne frigjøres og disponeres på prioriterte områder ved andre avdelinger. Industristatistikken som var et svært ressurskrevende prosjekt, ble forenklet, bl.a. varespesifikasjonene. Derved kunne flere stillinger frigjøres og disponeres på olje- og varehandelsstatistikken som ble bygget ut. Presset etter mer statistikk førte til økt brukerfinansiering. Utviklings-

arbeidet på flere prosjekter i perioden har helt eller delvis vært finansiert på denne måten. Dette gjelder bl.a. den kommunaløkonomiske databasen og regnskapsstatistikken for detaljhandelen. Så snart driftsfasen startet, ble prosjektene ført over til Byråets budsjett. Dette førte etter hvert til at reservene ble spist opp.

3. ANALYSEVIRKSOMHETEN

Nasjonalregnskapet har to hovedoppgaver. Det skal bidra med datagrunnlag for makroøkonomisk analyse, og det skal tjene som en begrepsmessig ramme for økonomisk statistikk. Det norske nasjonalregnskap som i hovedtrekkene har beholdt sin form i alle år, ble i siste 10-årsperiode betydelig utvidet og forbedret. Alt i begynnelsen av perioden ble regnskapet tilpasset den reviderte internasjonale nasjonalregnskapsstandard (SNA), og det løpende regnskap ble tilpasset denne standard tilbake til 1962. Videre ble regnskapet bygget ut med inntekts- og kapitalregnskap for institusjonelle sektorer, slik SNA anbefaler.

Dermed var et gammelt ønskemål oppfylt. Endelig ble det utarbeidet et arbeidskraftregnskap som del av nasjonalregnskapet. Arbeidskraftregnskapet gir tall for sysselsetting og utførte timeverk med oppsplitting etter næring og demografiske kjennetegn. Regnskapet vil derfor også få betydning som datagrunnlag for arbeidsmarkedsanalyser. Arbeidet med å utvikle et nytt kvartalsregnskap pågikk i en stor del av perioden. Prosjektet ble avsluttet i 1985, og det publiseres nå løpende kvartals-tall som bl.a. brukes i konjunkturanalysen. I løpet av perioden ble det utarbeidet regionale nasjonalregnskap for 1973, 1976, 1980 og 1983.

Som et ledd i Byråets konjunkturovervåkingsarbeid ble de første oversikter i serien Konjunkturtendenser gitt ut i 1976. Fra 1986 kommer disse oversikter kvartalsvis og tas inn i serien Økonomiske analyser. De nye kvartalsvise nasjonalregnskapstall sammen med Byråets korttidsprognosemodell KVARTS brukes nå i konjunkturanalysen. Byråets gamle tradisjonsrike publikasjon Økonomisk utsyn er lagt om. Det kommer nå årlig en økonomisk oversikt som er mer analytisk utformet enn tidligere, og som tas inn i publikasjonen Økonomiske analyser. Med noen års mellomrom vil det bli gitt ut en publikasjon som dekker perioden siden foregående publikasjon og som vil gi en mer omfattende behand-

ling av utviklingen innen de enkelte sektorer. Første publikasjon vil dekke årene 1980-1985. I 1979 ble det gitt ut en publikasjon som behandlet virkninger som utenlandske konjunkturimpulser har for norsk økonomi.

Byrået har tradisjonelt utført en rekke skatteberegninger for Finansdepartementet, Stortinget og de politiske partier. I løpet av 10-årsperioden er beredskapen på dette felt blitt betydelig forbedret ved utvikling av nye skatteberegningsmodeller. Modellverktøyet ble også utvidet med en ny budsjettmodell for Folketrygdens alderspensjoner.

Byråets økonomiske forskning har i høy grad vært konsentrert om utvikling og bruk av makroøkonomiske analysemodeller egnet for økonomisk planlegging. Ved begynnelsen av perioden var det i bruk to modeller, MODIS og MSG. Den første modellen ble særlig nyttet av Finansdepartementet i nasjonalbudsjettarbeidet og ellers i tilknytning til økonomisk planlegging og analyse med korttidsperspektiv, mens den andre var innrettet på bruk i forbindelse med langsiktige økonomiske analyser og langtidsprogrammering. I løpet av perioden ble disse to modeller forbedret, og flere nye modeller ble utviklet og tatt i bruk. MODAG er en aggregert versjon av MODIS som brukes av Finansdepartementet og Byrået til analyser av den økonomiske utvikling på kort og mellomlangt sikt. Alt tidlig i perioden begynte Byrået å arbeide med å utvikle en korttidsmodell (KVARTS) som skulle brukes i forbindelse med konjunkturanalysen. Dette arbeidet ble først avsluttet i 1985. Av andre modeller som ble utviklet, kan nevnes REGION som brukes i regionalanalysen, og MAKKO som er en kommunaløkonomisk modell som har til formål å forbedre beslutningsgrunnlaget for offentlige tiltak. I tillegg til modellutvikling og modellanalyse har det vært arbeidet på områder som konsumentatferd, utenriksøkonomi og investeringsanalyser.

Den sosiodemografiske forskningsvirksomhet var kommet godt i gang i 1976 og ble videre utbygget i løpet av perioden. Et hovedområde alt fra begynnelsen var forskning omkring befolkningsutviklingen. Det ble her lagt sterk vekt på utvikling av personmodeller for befolkningsframskriving. For å komme fram til realistiske resultater, kreves det forskning innen en rekke områder som fruktbarhet, dødelighet, flytteaktivitet, arbeids- og boligmarked, utdanning mv. Befolkningsmodellene er stadig blitt forbedret, og foreligger nå i flere versjoner. Et omfattende modellsystem er DRØM (Demografisk, Regional-Økonomisk

Modellsystem). Det foretas nå regelmessige befolkningsframskrivinger, også regionale, som gir detaljerte data for hver enkelt kommune til langt inn i neste hundreår. Slike framskrivinger bidrar med data for regionalanalyse og regionalplanlegging.

Et annet hovedområde for sosiodemografisk forskning er arbeidsmarked og utdanning. Her er det utviklet arbeidsmarkedsmoeller med sikte på framskriving av arbeidskrafttilgangen (MATAUK). Det arbeides med forbedring av modellen ved å trekke inn variable som skatter, inntekt og lønn. Som et ledd i dette modellarbeidet, er det utviklet en egen modell for utdanning (MONS). Modellene er blitt brukt bl.a. til beregninger i forbindelse med Regjeringens langtidsprogram.

På grunnlag av Fruktbarhetsundersøkelsen 1977 ble det gjennomført en rekke analyser. En ny fruktbarhetsundersøkelse som trolig vil finne sted i 1988, er nå under planlegging. Fruktbarheten blir ellers analysert løpende på grunnlag av registerdata over fødsler og ekteskap.

Befolkningens levekår er etter hvert blitt et viktig analyseområde. Hovedresultatene av dette arbeidet samles i publikasjonen Sosialt utsyn som er kommet med tre utgaver i løpet av perioden. Viktige bidrag til belysning av levekårene gis ikke bare av Forskningsavdelingen, men også av fagkontorene, spesielt i forbindelse med intervjuundersøkelser. Det foretas regelmessig generelle levekårsundersøkelser og dessuten en rekke andre undersøkelser som inneholder viktige levekårskomponenter (f.eks. forbruk, tidsnytting, ferie, helse etc.).

Det har ellers vært arbeidet noe videre med utvikling av et system for presentasjonsmetoder for sosial og demografisk statistikk, men uten at det er gjort vesentlige framskritt verken i Norge eller andre land.

Analysevirksomheten innen feltet naturressurser og naturmiljø er kommet i gang i siste 5-årsperiode. Formålet med analysevirksomheten er å skape et bedre grunnlag for beslutninger innen ressurspolitikk og ressursforvaltning. Resultatene blir bl.a. brukt i arbeidet med ressursbudsjett, langtidsprogram og energimelding. På grunnlag av data fra ressursregnskapene, drives det analysevirksomhet innen feltene energi, miljøøkonomi, areal, miljø og petroleumsøkonomi. Energianalyser brukes bl.a. som grunnlag for energimeldinger. Analyser innen feltet miljøøkonomi belyser bl.a. luftforurensningene og de virkninger slike forurensninger har, slik som korrosjonsskader og helseskader. I 1986 vil Byrået få avansert billedbehandlingsutstyr for satellittbilder som vil gjøre det mulig å få landsdekkende oversikt

over arealbruket. Materialet vil bl.a. gjøre det mulig å studere sammenhengen mellom arealbruk og ulike sider ved samfunnsutviklingen. Miljø og levekår behandler sammenhengen mellom miljø og sosiodemografiske kjennetegn som helse, drikkevannskvalitet, friluftsliv og andre levekårskomponenter. Innen et omfattende forskningsprogram om olje og samfunn skal Byrået dekke de samfunnsøkonomiske problemstillinger. Formålet med dette petroleumsøkonomiprojektet er å bedre grunnlaget for planlegging av norsk petroleumsvirksomhet. Aktuelle analysefelter er bl.a. forhold som pris- og markedsforhold for olje og gass.

For Byråets forskningsavdeling har 10-året 1976-1986 på mange måter vært en periode preget av utvikling og vekst. Staben av forskere ble langt på vei fordoblet, og forskningsaktivitetene økte sterkt i bredden. Tidligere var det to formål som gjorde at Byrået så på forskningsvirksomheten som en viktig sideoppgave. For det første skulle analytisk bruk av statistikken gi nyttige impulser tilbake på statistisk utviklingsarbeid. Dernest hadde Byrået fortrinn som gjorde det naturlig å ta opp analysearbeid på områder hvor disse fortrinn var av særlig stor betydning. I dag har Forskningsavdelingen vokset utover disse opprinnelige mål. Med den orientering Forskningsavdelingen nå har mot å frambringe resultater og analyseverktøy av interesse for offentlige myndigheter, er den blitt en institusjon som har forskning for samfunnsplanlegging som hovedmål.

4. PRODUKSJON, INFORMASJONSVIRKSOMHET OG MARKEDSFØRING

Byråets produksjon av publikasjoner økte betydelig i 10-året 1976-1986. I 1976 gav Byrået ut 162 publikasjoner med 19 400 trykksider, mot 188 publikasjoner med 26 300 trykksider i 1985. Av disse publikasjoner var henholdsvis 67 og 73 publikasjoner i serien NOS (utenom tellingspublikasjoner). Den viktigste endringen i skriftseriene kom i 1979, da Byrået fikk to nye serier, Rapporter (RAPP) og Interne notater (IN) som avløste den tidligere serie Arbeidsnotater (ANO). I 1985 ble det gitt ut i alt 87 publikasjoner i de to nye seriene.

Med den sterke satsing på utbygging av EDB-rutinene skulle en vente kortere bearbeidingstid og bedre aktualitet på statistikkpublika-

sjonene. Dette har dessverre ikke vært tilfelle. Gjennomsnittlig produksjonstid på NOS-publikasjonene er omtrent den samme i slutten som i begynnelsen av perioden. Dette er bekymringsfullt for Byrået, og bedring av aktualiteten er et viktig mål i årene framover.

Informasjonsvirksomhet og markedsføring ble tillagt stigende vekt i perioden. Fra 1978 da en egen Informasjonsavdeling ble opprettet, ble virksomheten opptrappet. Det har i de senere år vært gjennomført en del markedsundersøkelser med sikte på å klarlegge behovet for og bruken av statistikk og brukernes synspunkter på den statistikk Byrået tilbyr. Videre har en lagt vekt på å informere brukerne om hva Byrået står for og om Byråets produksjon. Publikasjonen Veiviser i norsk statistikk, brosjyrer om Byråets virksomhet og løpende oversikter over publikasjoner som utgis, er hjelpemidler brukt i markedsføringen. Byrået utarbeider også undervisningsmaterieil til bruk i skolen med tilknytning til publikasjoner som Sosialt utsyn og Statistisk årbok. Mye taler for at informasjonsvirksomheten fortsatt bør styrkes.

Byrået har nå nær 20 000 faste abonnenter på ulike slag publikasjoner. Inntektene av betalte abonnemeter vil i 1986 innbringe rundt 1 mill.kr. Det arbeides nå med å planlegge en database for økonomiske tidsserier hvor brukerne selv vil få anledning til å hente ut tabellmateriale etter behov. Teledirektoratet har planer om å innføre en ny Teledatatjeneste. Byrået har deltatt i forsøksvirksomheten og vil komme med i tjenesten så snart den settes i gang.

Byrået har ansvaret for et bibliotek med litteratur som dekker Byråets fagområder. I alt har biblioteket nå over 155 000 bind, mot nær 139 000 bind i 1976. Det er ellers inngått en samarbeidsavtale mellom Norges Bank og Byrået om samordning av virksomheten for bibliotekene til de to institusjoner. Et nytt integrert biblioteksystem (DOBIS-LIBIS) blir tatt i bruk ved bibliotekene i 1986. Det vil bli utarbeidet en felles maskinlesbar bibliotekatalog som vil lette bibliotekarbeidet. Gjennom et felles nordisk prosjekt arbeides det med å opprette et nordisk register for statistikkpublikasjoner som foruten de nordiske land, også skal dekke de fleste OECD-land. Biblioteket har også muligheter for å søke i utenlandske litteraturlabaser.

5. PRODUKSJONSRUTINENE

Fra 1973-1974 la Byrået sin databehandling til det nye storanlegget ved Statens driftssentral (nåværende Statens datasentral). Arbeidskrevende omlegging av gamle rutiner sammen med sterk ekspansjon i Byråets virksomhet, førte til at system- og programmeringsarbeidet etter hvert ble en flaskehals som truet med å begrense Byråets produksjonsmuligheter. I Byråets langtidsprogram for 1976-1980 ble det vist til den bekymringsfulle situasjon, og nødvendigheten av å gå over til ny teknikk og nye metoder ble understreket. Forholdene lå imidlertid ikke til rette for en rask omstilling. Først i langtidsprogrammet for 80-årene ble det trukket opp konkrete planer for omlegging av databehandlingsrutinene. Planen hadde følgende hovedpunkter:

- Integrert dataklargjøring. Tradisjonelt ble datamassen revidert, kodet, registrert (dvs. overført til EDB-medium), kontrollert og rettet opp i atskilte operasjoner. Ved hjelp av moderne terminalutstyr kan disse operasjoner nå foretas i en operasjon, og den klargjorte datamasse kan legges rett inn i datamaskinen. Overgangen til integrert dataklargjøring har kanskje ikke gått så raskt som en hadde håpet, men både ved fagkontorene og ved Kontoret for manuell databehandling er nå omleggingen i full gang.
- Bruk av standardprogrammer. Tidligere var det EDB-spesialistene ved Systemkontoret som utførte alt system- og programmeringsarbeid etter spesifikasjoner gitt av oppdragsgiverne. Ved i større grad å benytte brukervennlige standardprogrammer og programpakker, ville folk uten stor EDB-kompetanse selv kunne utføre nødvendig tilpassing av slik programvare for store deler av Byråets statistikkproduksjon. Også på dette felt er omleggingen kommet et stykke på vei. Et variert og hensiktsmessig utvalg av standardprogrammer og programpakker er anskaffet, og det drives en omfattende kursvirksomhet for å gi operatørene nødvendig opplæring i bruk av programmeringsverktøyet.
- Databearbeiding og resultatuttak fra lokale terminaler. Maskinkjøringene ble tidligere foretatt sentralt av spesialister ved Driftskontoret. Den nye planen gikk ut på at operatører ved

fagkontorene og forskningsgruppene uten stor EDB-kunnskap selv skulle overta mye av maskinkjøringen. Dette skulle gjøres ved hjelp av standardprogrammer og terminaler med utstyr for tabelluttak som var plassert lokalt ved de angjeldende kontorer. Også denne omleggingen er i gang, selv om tempoet i omstillingen kunne vært høyere.

Omleggingen av EDB-rutinene har krevet investeringer i nye maskiner, utstyr og programvare. Leiekjøringen ved Statens datasentral har i flere år vært under avvikling. I stedet har Byrået anskaffet to IBM-maskiner (Mod. 4341 og 4381). Maskinene kommuniserer innbyrdes og også med datamaskiner utenfor Byrået. I 1986 er det i alt installert 353 skjermterminaler og 35 skrivende terminaler. Dertil kommer nær 100 skjermterminaler knyttet til dataklargjøring og tekstbehandling.

Omleggingen av produksjonsrutinene vil etter hvert føre til desentralisering av de spesialiserte funksjoner ved Produksjonsavdelingen. Ved systemkontorene er det alt frigjort ressurser som er satt inn i mer langsiktig utviklingsarbeid. I den senere tid er det spesielt to utviklingsområder som er viet oppmerksomhet, nemlig prosjekter som tar sikte på å gjøre standardprogrammene mer brukervennlige og anvendelige og utvikling av databaser på visse sentrale statistikkområder. Databaseopplegget gjør det bl.a. lettere å ajourføre datamassen og å ta ut tabeller etter mer variert valg av spesifikasjoner. Dessuten kan brukere utenom Byrået få muligheter til selv å hente ut tabeller etter egne spesifikasjoner. I 1986 er det i drift en database for kommunaløkonomisk statistikk, og arbeidet med en ny database for Det sentrale personregister blir avsluttet. På en rekke andre områder er utviklingsarbeid i gang. Dette gjelder bl.a. database for bankstatistikk, database for forbruksundersøkelsen, datasystem for integrert personstatistikk, en modernisert database for Bedrifts- og foretaksregisteret, regionalstatistisk database og en åpen tabelldatabase beregnet på brukere utenfor Byrået. Et særlig viktig prosjekt som det arbeides med, er et metadatasystem som skal gi informasjon om de data som er lagret på maskinlesbart medium. Denne databasen vil gi en bedre oversikt over tilgjengelige data og bidra til å rasjonalisere arbeidet med å utvikle programmer.

EDB-rutinene ble opprinnelig tatt i bruk i statistikkbearbeidingen. Etter hvert ble det også utviklet EDB-rutiner innen andre deler av

Byråets virksomhet. Tekstbehandlingskontoret har i siste halvpart av perioden fått utstyr som har rasjonalisert skrivingen av Byråets publikasjoner. Også denne funksjon er nå i ferd med å bli delvis desentralisert, idet saksbehandlere ved fagkontorene og forskningsgruppene selv skriver enkelte publikasjoner ved egne terminaler. Dette kan medvirke til å forkorte produksjonsperioden og dermed bidra til å styrke aktualiteten. Også forværelsestjenesten har tatt i bruk data-behandlingsutstyr. EDB-rutiner er videre utviklet for bruk innen bibliotekstjenesten og i økonomi- og personalforvaltningen.

Langtidsprogrammene for både perioden 1976-1980 og 1981-1985 la sterk vekt på utnytting av administrative datasystemer. Ved å overta statistiske data på maskinlesbart medium fra administrasjonen, ville oppgavegiverne bli spart for belastningen med å levere oppgaver til Byrådet, og Byrådet ville bli spart for dataregistreringen. Som påpekt foran, har Byråets erfaringer vært blandet. I enkelte tilfelle har metoden virket rimelig tilfredsstillende. Som eksempler kan nevnes ordningene med data fra skattelikningen fra Skattedirektøren og data fra GAB-registrene for bl.a. byggearealstatistikken og omsetning av eiendommer. I andre tilfelle har resultatene vært lite tilfredsstillende, jfr. arbeidstakerstatistikken hvor en ønsket å bruke Arbeidsgiver-/arbeidstakerregisteret som datagrunnlag. I siste langtidsprogram ble det trukket opp visse retningslinjer for å bedre forholdene. Det ble bl.a. nevnt at Byrådet burde arbeide for meldeplikt til Byrådet for administrative datasystemer. Videre ønsket en bestemmelser om at slike systemer også skulle tjene statistiske formål, og at Byrådet skulle komme inn ved utarbeiding av opplegg for overføring av data til Byrådet. Disse ønsker er ennå ikke realisert. Byrådet har heller ikke hatt tilstrekkelige ressurser å avse til slike formål.

Formålet med rasjonalisering av produksjonsrutinene var ikke bare å fjerne flaskehalsen i produksjonsprosessen, men også å frigjøre ressurser som kunne settes inn på prioriterte områder. De ressurser som er tilført de andre avdelingene i siste del av perioden, er bl.a. muliggjort ved bruk av de rasjonaliseringsgevinster som Produksjonsavdelingen har høstet.

6. STANDARDISERING OG METODE

Det kreves i dag at Byråets statistikk skal være konsistent og egnet for analytisk bruk. Dette kan bare oppnås ved statistisk standardisering og samordning. Standardisering innebærer at det fastsettes bindende definisjoner for statistiske enheter, kjennemerker, kjennemerkeverdier og for grupperingen av kjennemerkeverdier. Dette er nødvendig for at tall for ulike emneområder og fra ulike tidsperioder skal kunne stilles sammen og jamføres. Samordning innebærer at definisjonene utformes på en slik måte at seriene til sammen danner et integrert system, f.eks. i form av et regnskap. For økonomisk statistikk har nasjonalregnskapssystemet bidratt sterkt både til standardisering og samordning. For sosiodemografisk statistikk har det ennå ikke lyktes å utvikle et definisjonssystem som kan tjene som en ramme for begrepsapparatet. Et framskritt på dette felt er en ny standard for sosioøkonomisk gruppering. Store framskritt er derimot gjort innen ressurs- og miljøstatistikken, hvor det er utviklet et ressursregnskap som tjener som en referanseramme for statistikken. I løpet av de siste par årene er det på dette område utviklet standarder for klassifisering av bl.a. arealbruk, vannforsyning og vannkvalitet, luftforurensing, fauna og flora og fast avfall. Disse standarder danner integrerende deler av ressurs- og miljøregnskapet.

En annen forutsetning for utvikling av et statistikkssystem av høy kvalitet, er bruk av hensiktsmessige statistiske metoder. Statistiske metoder som utvikles for innsamling, klargjøring, bearbeiding og analyse av data, tar sikte på å heve kvaliteten av resultatene og/eller redusere kostnadene. Byrådet har i tiden etter krigen lagt stor vekt på metodearbeidet, og ressursinnsatsen på dette feltet er gradvis blitt økt. Da Byrådet i 1976 mottok en jubileumsgave fra Norges Bank på 1 mill.kr., ble det besluttet at midlene skulle brukes til å engasjere universitetsstatistikere som konsulenter og rådgivere for Byråets egen stab. Arbeidet som er utført hittil, har vært sterkt konsentrert om utvikling og forbedring av estimeringsmetoder ved utvalgsundersøkelser, bl.a. med henblikk på estimering av tall for små områder. I de senere årene har hovedvekten vært lagt på å utvikle metoder for estimering av tall ved å kombinere data hentet både fra utvalgstillinger og registre. En venter her å kunne oppnå sikrere resultater enn en kan få ved bruk av bare utvalgstillinger eller bare registre. Metoden vil i 1986 bli

brukt til å forbedre sysselsettingsstatistikken ved å kombinere data fra arbeidskraftundersøkelsene med data fra Arbeidsgiver-/arbeidstakerregisteret. Metodearbeid har også vært utført innen feltene kvalitetskontroll av data og analyse.

7. ORGANISASJON OG PERSONALE

Byråets organisasjonsmønster gjennomgikk betydelige endringer i 10-årsperioden. Dette skyldtes dels fortsatt oppbygging av kontor-enhetene i Kongsvinger og dels at produksjonsrutinene ble lagt om. Veksten i personalet krevde også en styrking av ledelsen.

I 1976 var Byrået organisert i fire avdelinger. Fagavdelingen som har ansvaret for utvikling og drift av statistikkprosjektene, var delt opp i syv fagkontorer, tre midlertidige tellingskontorer og en underavdeling for intervjuundersøkelser. Enkelte kontorer var svært store med opptil 60 medarbeidere og derfor tunge å lede. For å styrke kontorledelsen, ble flere kontorer delt opp i mindre enheter. Som eksempel kan nevnes at kontoret for finans-, inntekts- og lønnsstatistikk ble delt opp i tre nye kontorer. Oppdelingen gjorde det også lettere å flytte deler av virksomheten over til Kongsvinger. Etter oppdelingen bestod Fagavdelingen av 15 ordinære kontorer og to tellingskontorer. Dette store antall kontorenheter førte til at arbeidsbyrden for avdelingsledelsen ble uforholdsmessig tung. For å styrke avdelingsledelsen, ble ordningen med underavdelinger i 1984 utvidet og delvis omorganisert. Det ble da opprettet fire underavdelinger ledet av underdirektører, en for befolkningsstatistikk, en for levekårsstatistikk, en for næringsstatistikk og en for finans- og inntektsstatistikk. Byrået ønsker dessuten så snart som mulig å få opprettet en femte underavdeling for landbruks- og miljøstatistikk. Etter en slik omorganisering vil alle fagkontorene være underlagt underavdelinger. I tillegg til disse emneorienterte enheter, fikk Fagavdelingen to stabsorganer, ett for statistiske standarder og ett for statistiske metoder.

Byråets sentrale forskningsvirksomhet foregikk i 1976 dels ved Forskningsavdelingen og dels ved Sosiodemografisk forskningsgruppe. I siste del av perioden ble Sosiodemografisk forskningsgruppe lagt inn under Forskningsavdelingen som ellers bestod av Kontor (senere Under-

avdeling) for nasjonalregnskap og Økonomisk analysegruppe. Avdelingen ble mot slutten av perioden utvidet med en ny forskningsgruppe for ressurs- og miljøanalyse.

Produksjonsavdelingen tar seg av en rekke spesialiserte produksjonsfunksjoner som en har funnet mest hensiktsmessig å utføre sentralt. Ved begynnelsen av perioden bestod avdelingen av fem kontorer som dekket system- og programmeringsarbeid, drift av datamaskiner, manuell databearbeiding (revisjon, koding og dataregistrering), registerarbeid og trykning. Alt i 1976 ble det opprettet et nytt kontor for tekstbehandling for å klargjøre publikasjoner for trykning. I 1984 ble Registerkontoret delt i et kontor for personregistrering og et for bedrifts- og foretaksregistrering. Videre ble Systemkontoret i 1985 delt, slik at Kongsvinger fikk sitt eget kontor for systemarbeid. For å sikre en hensiktsmessig utvikling av EDB-tjenestene, ble det i 1984 opprettet en ny gruppe for langsiktig og strategisk EDB-planlegging. I 1986 er det planer om at systemkontorene, Driftskontoret og Gruppe for EDB-planlegging skal bli samlet i en egen underavdeling ledet av en EDB-sjef. Dette vil bidra til å styrke koordinering og ledelse av Byråets EDB-arbeid.

For å styrke opplysningsvirksomheten og arbeidet med markedsføring av Byråets produkter, ble det i 1978 opprettet en informasjonsavdeling. Den økende virksomhet i Kongsvinger gjorde det i 1982 nødvendig å opprette et lokalt administrasjonskontor under Administrasjonsavdelingen.

Gruppe for sentral planlegging som tilhører staben til administrerende direktør, ble i en periode med knapp planleggingskapasitet opprettet for å utføre særlig krevende prosjektplanlegging for fagkontorene. Etter hvert ble de fleste fagkontorer bedre rustet med egen planleggingskompetanse, og behovet for de sentrale planleggere ble mindre. Flere av planleggerstillingene ble derfor etter hvert omgjort til underdirektørstillinger og plassert ved underavdelingene.

Byrådet har i dag en stab på om lag 800 medarbeidere, mot 700 for 10 år siden. Fordelingen av personalet på avdelinger for ulike år er vist i tabellen nedenfor.

År	I alt	Direk- tør	Gruppe for planl.	Fag- avd.	Forsk- nings- avd.	Produk- sjons- avd.	Informa- sjons- avd.	Adm. avd.
1976	702	1	5	280	54	308	5	49
1977	707	1	6	278	55	314	6	47
1978	752	1	6	282	66	343	7	47
1979	785	1	6	283	73	356	18	48
1980	865	1	5	323	82	383	20	51
1981	976	1	5	426	79	392	20	53
1982	906	1	5	356	85	379	18	62
1983	815	1	3	285	91	357	18	60
1984	814	1	3	292	82	358	19	59
1985	809	1	3	287	91	346	22	59
1986	795	1	3	291	94	331	23	53

Tabellen viser personer i arbeid (ikke tallet på stillinger) pr. 1.januar hvert år. For hele perioden er personalet ved Sosiodemografisk forskningsgruppe og Gruppe for ressursregnskap og miljøstatistikk tatt med under Forskningsavdelingen og personalet ved Informasjonskontoret (for årene 1976-1978) under Informasjonsavdelingen. Staben som økte sterkt rundt 1980 på grunn av de to store tellingene, stabiliserte seg etter hvert på et nivå som lå rundt 13 prosent høyere enn ved periodens begynnelse med en tilvekst på 93 stillinger. For Fagavdelingen var veksten tilsynelatende svært beskjeden. Men tar en hensyn til at det ved Fagavdelingen i 1976 var 36 midlertidige tellingsstillinger flere enn i 1986, var veksten i resten av staben 17 prosent (47 stillinger). Staben ved de andre avdelinger økte også til dels betydelig. Veksten ved Forskningsavdelingen på nær 75 prosent (40 stillinger) skyldtes bl.a. at en ny analysegruppe ble opprettet og at staben ved Økonomisk analysegruppe ble betydelig styrket i perioden. Ved Produksjonsavdelingen og Administrasjonsavdelingen ble det opprettet nye kontorer som ble tilført personale. Også den nye Informasjonsavdelingen måtte tilføres nytt personale.

Byråets kontorer i Kongsvinger ble opprettet i forbindelse med Folke- og bolig tellingen i 1960 for å ta seg av deler av dataklargjøringen (dvs. koding, revisjon og dataregistrering). Dette var hensiktsmessig fordi det lettet rekrutteringen av personale. Arbeidsplassene i Kongsvinger ble senere opprettholdt fordi personalet der viste seg effektivt og stabilt. I 1976 hadde Byrådet en stab på 156 medarbeidere

plassert i Kongsvinger som i hovedsaken arbeidet med dataklargjøring. For å oppfylle myndighetenes krav om desentralisering, ble det i 1981 utarbeidet en plan for overføring av flere arbeidsoppgaver til Kongsvinger. Planen ble satt i verk gradvis og slutført i 1984. Pr. 1. januar 1986 bestod Kongsvingerdelen av Byrået av 8 fagkontorer (inkl. to tellingskontorer), 3 produksjonskontorer og 1 administrasjonskontor med en samlet stab på 323 personer. Til sammenlikning kan nevnes at den samlede stab i Oslo på samme tid utgjorde 472 medarbeidere. Kontorene både i Oslo og Kongsvinger har vært spredd på en rekke atskilte lokaler. I Oslo ble kontorene samlet i et felles bygg i 1983, mens en slik samling i Kongsvinger må utstå til 1987, da det nye kontorbygget vil være klart til innflytting.

8. OPPLÆRING OG INTERNASJONALT SAMARBEID

For å videreutvikle Byrået og for å holde det på et høyt faglig nivå, er det nødvendig å ha en vel kvalifisert og kompetent medarbeiderstab. Omleggingen av produksjonsrutinene reduserer behovet for personale på assistent- og fullmektignivå, mens behovet for saksbehandlere øker. Dette har resultert i at andelen av saksbehandlere har fortsatt å stige. Omleggingen har økt behovet for å gi dyktige assistenter og fullmektiger opplæring, slik at de kan fylle lavere saksbehandlerstillinger. Dessuten ble det behov for opplæring i EDB ved fagkontorene og forskningsgruppene. Disse forhold har preget Byråets opplæringsprogram i de senere år. Spesielt er tallet på kurs i bruk av standardprogrammer og terminalbruk økt sterkt.

Byrået har i alle år lagt vekt på å delta i internasjonalt samarbeid. Dette gjelder nordisk samarbeid innen de faste faglige utvalg og samarbeidet innen ECE og OECD. I de senere år er mye av kursvirksomheten for mer avansert bruk av EDB (IBM-kurs etc.) lagt utenfor Norge. Ellers krever Byråets forskningsvirksomhet nær kontakt med internasjonale fagmiljøer. Dette har ført til utvidet kontaktvirksomhet.

9. SAMMENFATNING

I perioden 1976-1986 fikk oljenæringen stor betydning for det norske samfunn, og ressurs- og miljøforvaltningen ble en viktig offentlig oppgave. De offentlige myndigheter ble dessuten mer interessert i å basere samfunnsplanlegging og beslutninger på forskning og analyser. Dette skapte nye behov for både statistikk og forskning innen flere av Byråets arbeidsområder. På den annen side åpnet utviklingen i datateknologien helt nye muligheter for rask og omfattende statistisk produksjon og avansert analyse. Ressurstilgangen til Byrådet var dertil rommelig i første delen av perioden, men ble etter hvert strammet til. Alt dette var forhold som satte sitt preg på Byråets utvikling i 10-årsperioden.

To store 10-årige tellinger ble holdt i perioden: Landbrukstellingen 1979 og Folke- og bolig tellingen 1980. Dessuten ble ressursregnskapet og ressurs- og miljøstatistikken utviklet. Alle disse prosjekter ble tildelt ekstra ressurser. Ellers ble det med bruk av beskjedne ressurser foretatt utbygging og forbedring innen en rekke felter. Dette gjelder bl.a. regionalstatistikk, oljestatistikk, varehandelsstatistikk, energistatistikk, inntektsstatistikk, næringsstatistikk og kommunalstatistikk. De framskritt som ble gjort i siste del av perioden, skyldtes besparelser som følge av rasjonalisering og forenklinger, omdisponeringer og finansiering utenfra. Innen viktige emneområder har Byråets anstrengelser ikke gitt de resultater en ønsket. Dette gjelder bl.a. omsetningsstatistikken, sysselsettingsstatistikken, rettsstatistikken, trygdestatistikken, helsestatistikken og sosialstatistikken. Grunnen til mindre gode resultater på disse felter, var særlig problemene knyttet til statistisk utnytting av administrative datasystemer.

Den sentrale forskningsvirksomhet hadde en gunstig utvikling, bl.a. fordi forskningsfeltet ble utvidet og staben ble styrket både kvalitativt og kvantitativt. Nasjonalregnskapet fikk en sterkere utbygging enn i noe tidligere tiår. Stikkord her er ny SNA, inntekts- og kapitalregnskap, arbeidskraftregnskap og kvartalstall. Konjunkturanalysen kunne helt til slutt i perioden ta i bruk korttidsmodellen KVARTS og forbedre sine publikasjonsserier. For skatteforskningen ble beregningsmodellene forbedret og utvidet. De to gamle makroøkonomiske analysemodellene MODIS og MSG ble forbedret, og en rekke nye modeller

egnet for økonomisk planlegging og analyse ble utviklet. MODAG og KVARTS må særlig nevnes her. Innen sosiodemografisk forskning ble modellene for framskriving av befolkningen og arbeidskrafttilbudet videreutviklet. Andre arbeidsområder som ble prioritert, var fruktbarhet og familie og levekår. Den nye gruppen for ressurs- og miljøanalyser konsentrerte arbeidet innen feltene energi, miljøøkonomi, areal, miljø og levekår og petroleumsøkonomi.

Forskningsavdelingen er nå klart orientert mot de analysebehov som våre sentrale myndigheter har for å få et tilfredsstillende grunnlag for sitt arbeid. Dette gjør Forskningsavdelingen til et institutt med forskning for samfunnsplanlegging som hovedmål.

Det ble en viktig oppgave i 10-årsperioden å utvikle mer effektive EDB-rutiner, slik at Byråets produksjonskapasitet ikke skulle stagnere. Dette krevde desentralisering av EDB-rutinene, overgang til integrert dataklargjøring, terminaldrift og bruk av standardprogrammer. Omleggingen er i gang, men prosessen vil ta tid. Frigjorte ressurser ved systemkontorene er satt inn for å bygge ut EDB-rutinene, bl.a. ved tilpassing av standardprogrammer og utvikling av databaser. EDB-rutiner er også tatt i bruk for bl.a. tekstbehandling, bibliotek og funksjoner innen økonomi og personalforvaltningen.

Alt i alt har Byråets produksjon utviklet seg positivt i 10-årsperioden. Tallet på publikasjoner har økt, men aktualiteten er dessverre ikke blitt særlig bedre. Byrådet arbeider nå med planer for nye medier, slik som åpne databaser som brukerne kan få adgang til. Dette vil kunne styrke brukertjenesten vesentlig. Dessuten har Byrådet styrket informasjon og markedsføring for å gjøre brukerne bedre kjent med Byråets tilbud. Trass i flere positive sider ved utviklingen, synes likevel behovet for mer og bedre statistikk å ha økt sterkere enn Byråets produksjonskapasitet.

Arbeidet med statistisk standardisering og samordning fortsatte. Framskrittene var størst på de nyere områder som ressurs- og miljøstatistikk. Statistisk metodearbeid ble fortsatt tillagt stor vekt. Det ble utviklet lovende metoder for estimering av tall ved kombinerings av data hentet fra utvalgstillinger og registre.

I perioden 1976-1986 ble Byråets organisasjon betydelig styrket. Fagkontorene ble gjort mindre, og det ble opprettet et mellomnivå mellom byråsjef og avdelingsdirektør. Begge disse tiltak førte til sterkere ledelse. Videre ble Byråets sentrale forskningsvirksomhet

samlet under felles ledelse i Forskningsavdelingen. Organisasjonen av EDB-tjenestene ble utbygget og satt under felles ledelse på et mellomnivå under avdelingsdirektøren. Dette må ses som et viktig tiltak for å sikre en hensiktsmessig utvikling av Byråets EDB-arbeid. Endelig ble det opprettet en ny informasjonsavdeling.

Staben av medarbeidere økte forholdsvis sterkt i første del av perioden, men flatet etter hvert ut på et nivå som lå betydelig høyere enn ved begynnelsen. De største og noenlunde like andeler av veksten gikk til Fagavdelingen og Forskningsavdelingen. Også Produksjonsavdelingen og Administrasjonsavdelingen ble styrket, og Informasjonsavdelingen ble bygget opp for en del med personale hentet fra andre deler av organisasjonen. Stabens kvalitet ble etter hvert bedre ved at andelen av saksbehandlere fortsatte å vokse.

Planen for overføring av arbeidsoppgaver til Kongsvinger ble gjennomført i 1984. Holder en Forskningsavdelingen og Informasjonsavdelingen utenfor (begge er plassert i Oslo), består Byrådet nå av to nokså jevnbyrdige deler, en i Oslo og en i Kongsvinger.

For å sikre Byrådet en høy standard både faglig og teknisk, legges det fortsatt sterk vekt på opplæringen. I de senere år er det særlig satset sterkt på EDB-opplæringen. Byrådet er dessuten sterkt engasjert i internasjonalt samarbeid, noe som ikke minst kommer en liten nasjon som Norge til gode.